

М. 8439/1

Неперіодичне видання.

109375

ВІСТНИК НАРОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ

Ч. I

Квітень 1929.

Ч. I

Громадський обовязок.

Українське громадянство, опинившись на еміграції не авільнилося від обовязку живої участі в дальшій боротьбі українського народу за державно-національне й соціально-економічне визволення.

Перебуваючи за кордонами України, воно мимохіть в репрезентантам властивостей і амагань свого народу, а тому мусить дбати про збереження й захист його доброго імені та адобуття симпатій і признання йому а боку народів всього світу.

В той же час воно зустрічається з цілою низкою інших репрезентантів, які називають себе „українськими урядами“ („уряд УСРР“, „уряд УНР“, „уряд ЗУНР“, „Гетьманський уряд України“, „Козацький уряд Острянинці“ і т. д.)

Походження всіх цих „урядів“ не має ніякого зв'язку з законністю та правомочністю, бо всі вони цілком відірвані від українського народу і кожен з них є лише експозитурою якогось гнобителя українського народу або прислужником його ворога чи просто авантюристи, існуючи на його кошти виконув лише його волю, а не волю народу України. „Уряд УСРР“ в витвором Москви; „уряд УНР“ в сучаснім складі — витвором Польщі; „Гетьманський уряд“ — витвором німецьких монархістичних кол; „Козацький уряд“ — витвором італійсько-німецького фашизму; „уряд ЗУНР“ — виконавцем волі Москви.

Всі вони тільки компромітують українську націю, бо виступи в українській справі „уряду УСРР“ та „ЗУНР“, оцінюються на міжнародному полі лише як прояв московської авантюри; „уряду УНР“ — як польської, „гетьманського уряду“ — як німецької, „Козацького уряду“ — як фашистської.

Маючи багато самозваних „урядів“, український народ фактично не має виразника своєї волі й захистника своїх інтересів, а український рух, представлений перед світом, „урядами“, що перебувають в полоні й на службі чужих держав, викликав у всіх тільки недовір'я й погорду.

Патріотичне і громадське почуття та свідомість національного обовязку не можуть далі миритися з таким становищем, не можуть спокійно терпіти спекуляції українським іменем ріжніх „урядів“ наставлених та препарованих ворогами українського народу. Тому українське громадянство, беручи на увагу, що український народ, перебуваючи в неволі, не має змоги створити свого власного дійсного уряду, який би виявив його дійсну волю, мусить само взяти на себе як внутрішню так і міжнародну працю по виконанню обовязку активного захисту інтересів українського народу перед усім світом.

Поруч з цим організована українська еміграція, що не має нічого спільного з жадними „урядами“ мусить подбати в час ліквідації роботи, започаткованої в ЧСР Укр. Гром. Комітетом, про найбільше збереження здобутків своєї великої кількастілької культурної праці, які мають не лише емігрантське значення. „Уряди“ українські про це ніколи не дбали, не дбають і не будуть дбати тому, що це не в інтересах їх творців. Еміграція сама повинна 1) зберігти, що можна з культурних огнищ і їх здобутків, 2) підшукати працю тим, що втрачають її в звязку з ліквідацією певних установ, 3) звязатися в одну трудову родину для захисту своїх трудових, культурних і політичних інтересів.

Все це поставило українську еміграцію перед необхідністю організувати свій власний громадський осередок, як в партійних, так і безпартійних людей, перенятих почуттям обов'язку перед нацією і свідомих своєї сили, щоб 1) стати на захист українського імені від заневаги на міжнародному полі, 2) допомогти українському народові на цім полі в державно-національних амаганнях, 3) захищати інтереси української еміграції, як такої.

Держава українська будувалася лише за режиму дійсного й повного народоправства. Диктатура московсько-комуністична й німецько-капіталістична (Скоропадського) звалили українську державу; відновили її після того лише в сенародні сили на засадах трудової демократії. Московсько-комуністична диктатура та розкладовий вплив диктатури власного отаманства знов знищили її.

Доки творці української держави трималися одного фронту з народом, доти здобували; коли ж одходили від нього й шукали підпори в сусід — одні комуністичних, а другі — капіталістичних — то втрачали довірія мас і українську державу.

Відновлення самостійності Української Республіки вимагає перш за все відновлення славних державотворчих традицій Укр. Центр. Ради та Трудового Конгресу, за яких тільки й існувала дійсна самостійна держава українського народу. Це ж у першу чергу вимагає відновлення самодіяльності українського громадянства.

Хто ж повинен виявити ініціативу в цьому? Всі кому дорогі інтереси України, а в першу чергу ті, що не сходили в позиції УЦР та Трудового Конгресу.

Залишається громадянам самим її підняти й вдійснити. Тому кілька українських громадян (М. Шаповал, С. Русова, С. Шелухин, Н. Григорій, В. Петрів) взяли на себе ініціативу в цій справі й поклали початок такій громадській організації.

Зважаючи на те, що ця організація має захищати інтереси українського народу, роабуджувати народні (масову) свідомість і самодіяльність длясягнення народного (демократичного) самоуправління, тобто: заведення народоправства — організація прибрала назву Народної Української Ради.

Значна частина українського громадянства на еміграції відгукнулася вже на цей почин і прилучилася до Народної Укр. Ради, закладаючи в різних місцях Європи й Америки її відділи та комітети. Залишається й всім іншим активним українським громадянам, де б вони не були, в той чи інший спосіб скординувати чи злучити свою діяльність з Народною Укр. Радою і спільними аусиллями допомагати українському народові відновляти свою державність у формі Української Самостійної Соборної Республіки Трудового народу.

ДЕКЛАРАЦІЯ

Народної Української Ради.

Десять літ минуло з того часу, як в останній раз вільно пролунав суворений голос українського народу, вібраного з обох боків Збруча на Трудовім Конгресі в Київі.

Український народ, історично поневолений і пограбований сусідами, покинутий своїми заможніми й культурішими верствами, прокинувшись р. 1917 до нового життя переважно в стані бідної покривданої класи, обеднавши усі свої сили в Українській Центральній Раді відновив свою державу — Самостійну Українську Народну Республіку, яку признали всі визначніші держави світу.

Вибрали до аємських і мійських самоуправлінь, до Всеросійських та Українських Установчих Зборів подавляючу більшість членів та прихильників Укр. Центр. Ради він тим самим ствердив цілком напрямок її державного будівництва.

Коли ж в тяжких умовах боротьби з московським імперіалізмом частина українського громадянства не спромоглася встояти на тих засадах і приваблена чужими гаслами й перспективами покинула шлях спільногого захисту інтересів української державності та перейшла на шлях диктатури окремих груп, після чого один разом з московськими большевиками, а другі — з московсько-німецькими капіталістами виступили проти Української Центральної Ради і зруйнували створену нею першу державу українського народу, — то українські народні маси заваятою боротьбою, як з большевицьким, так і гетьманським режимом показали свою вірність засадам Укр. Центральної Ради.

Трудовий Конгрес, що зібрався після визволення України з під німецько-гетьманського ярма 22 січня р. 1919, ухвалив голосами вільно обраних представників українських працюючих мас з обох боків Збруча єдність Української Республіки та будівництво її на засадах самостійності, соборності й трудової демократії.

Хоча збройний напад на Україну імперіалістичних сусідів, комуністичної Московщини й шляхетсько-буржуазної Польщі, анов адемораліував частину верхів українського громадянства й зіпхнув його з шляху, встановленого Трудовим Конгресом, кинувши одних в обійми Московщини, а других — Польщі, після чого відпорна сила України ослабла й Московщина та Польща, порозумівшись між собою, поділилися Україною, — Український народ в масі своїй і до цього часу не примирився з чужинецьким насильством і бореться за повне відновлення здобутків Української Центральної Ради та Трудового Конгресу.

Противники намагаються свій насильницький режим представити або як витвір самого українського народу, або як продукт агоди, замовчуючи кріваву трагедію 1919 року і обраховуючи на непамять українських молодших поколінь, що виростають в обставинах чужого панування.

Але марні всі ворожі силкування: по всіх українських землях вже підіймаються діти тих, що в боротьбі за Україну загинули, ім'я свого народу прославивши і віру в його визволення вернувшись. Підіймаються нові генерації, що виховуються в часі боротьби і клекотіння по всіх українських землях — нове покоління вже стало до громадської праці і продовження боротьби на рідних землях. А на всіх еміграціях — європейській,

американській і австрійських, де міліони українського народу перебувають тимчасово чи постійно, все голосніше лунає вільна українська визвольна думка і виявляється непохитне стремлення до визволення України. І все більш пізнає чужий світ велику визвольну трагедію на Сході Європи та мусить визнати справедливість визвольних змагань українського народу, його великої праці на полі культурним, господарським та політичним.

Відродження України є найбільшим історичним фактом нашої доби і цей факт вже визнали і приятели України і противники її.

З цієї великої праці виростає повільно, але невпинно могутня будівля української державності, що незабаром вивершиться на Сході Європи великою українською республікою над Чорним морем, яка стане значним чинником міжнародного життя.

Радісно за цієї доби жити і працювати, підстави української держави будуючи, свято визволення наближаючи. Радісно за велику справу відродження народу терпіти і нещастия переживати: з того-бо страждання і надмірної праці народилась і виростає Нова Україна, високою мораллю ідеї визволення надихнена, очищена і на творчість всенародно підбадьорена.

Одушевлені вірою у високу справедливість визвольної справи української, ми Народна Українська Рада за мордоном працю свою організовано виявляємо, щоб спомогти великі змагання народу нашого на всіх землях українських сущого і по-за ними перебуваючого.

Не ототожнюючи себе з усім народом, на ніяку владу над ним не претендуючи, хочемо виконувати необхідну службу народові, визволення його наближаючи, здорові його сили організаючи, справедливість його змагань перед світом проголошуємо, наклепи і алісту пропаганду проти України поборюючи, інтереси національні, культурні, господарські і політичні українського народу в міру сил і можливостей наших захищаючи і лише на його власні внутрішні сили опираючись.

Ніхто не допоможе народові визволитись, коли він сам не організується для визволення. Тому непокладаємося на пануючі над нашим народом чужі режими, ані підтримуємо ніяких чужих заахань, ані інтервенцій, ані хапанини концесій, ані колонізаційних плянів.

Ані пануючий московський псевдо-пролетаріят та буржуазія, ані лицемірний капіталістичний пануючий світ не визволить України, лише сам народ український, лише українське селянство, робітництво та віддана їм демократична інтелігенція можуть організованими силами себе визволити і республіку свою збудувати та захистити.

Це найглибше наше переконання кладемо в основу нашої праці, клиучи широкі народні маси стати під прapor Народної Української Ради, яка змагатиметься відновити, продовжувати і скріпляти традиції революційних народних представництв вікопомних — Української Центральної Ради і Трудового Конгресу України, котрі поклали основи державності української і визвольної програми нашої, утворивши славну традицію, яку всенародно шанувати мусимо:

Україна мусить стати самостійною, соборою, демократично-трудовою Республікою.

Тому не визнаємо насильницьких чужих режимів на землях наших, ані претеній самозваних чи абанкротованих урядів та авантурних претендентів на владу, не визнаємо договорів від імені України не українським народом, а самозванцями чи його гнобителями виключуваних: ані договорів з Москвою, ані з Варшавою ані з ким-будь іншим, бо визнаємо за обов'язкову для себе лише волю українського народу вільно ним через свої вільно-обрані представництва висловлену і виявлену.

Продовжуючи працю в напрямі, вказаному останнім законним виразником волі українського народу — Трудовим Конгресом України, заликаємо вшанувати святочно його найбільший акт — сполучення земель українських в одну соборну Республіку, яка в не лише славним спомином, але й головною метою нашою; зібрати в одну духову цілість розіднану Збручем націю українську, поневолену режимами хоч а протилежною фразеологією, але однаковими в своїй колоніально-гнобительській істоті.

З соборної душі українського народу від Карпат по Кавказ виросте єдиною волею здійснена Українська Республіка, селянсько-робітничча демократія, передукавана Трудовим Конгресом.

Морально-адорова і політично-свідоміша еміграція українська збере свої творчі сили, щоб виконати обов'язок перед своїм народом і між чужими народами непідроблену волю всього народу нашого виявляти і заступати.

Еміграція не піде за воєнними авантюрами, не буде підтримувати інтервенцій, не буде давати жадних зобов'язань від імені України: еміграція лише як слуга свого народу виконає свій обов'язок. Український народ на всіх землях може бути певний, що Народня Українська Рада дбатиме про захист його інтересів, гідності, чести і волі, як единого суверена своєї долі, як единственного носія суверенних прав на свою територію і самоврядування. Народня Українська Рада не ототожнює українського народу з тими режимами і їх представниками, що панують, як на Великій Україні й Кубані, так і на Західних Землях, а тому вітає відродженську культурну, господарську і політичну працю народних українських мас на рідних землях і висловлює непохитну певність, що лише своїми власними силами український народ збудув свов суспільство і скріпить його своєю державною волею.

Хай живе народ український на всіх його землях!

Хай живе самостійна, соборна, демократично-трудова Українська Республіка!

Народня Українська Рада.

22 січня 1929 р.

Шляхом Української Центральної Ради та Трудового Конгресу.

(Зміст промов на святі Трудового Конгресу в Празі 22. I. 1929)

Право.

Українська нація є одною з старіших європейських націй адріатичного коріння. Французький учений Карл Лесюр в своїй історії козаків (1811 р.) назвав українську націю „ античною, яка губиться десь в глибині віків“. На підставі археологічних даних де-Боплан установив існування Київа перед Хр. Українська нація є народом адріатичної славянської раси, а історія її починається далеко раніше 861 р. Український народ заслався ще Антами. З р. 1187 нашу землю вже літопис називає Україною. Русь, що була кельтами з нинішнього Правансалю, прийшла на Україну в кінці VII чи в початку VIII в. і застала вже тут давню українську державність. Найдавніші славянські памятки права — українські Руська Правда —

це вже високий європейський кодекс тих часів. А таке право є показчиком і державності. Сусіди України, яких український народ боронив своїм тілом єд татарських навал, використовували його тяжке становище, щоб рвати Україну шматками для поращенння собі. Це робила особливо польська шляхта та зрадники з українського панства. Українці, каже Боплан „найбільше дорожать свободою, без якої не можуть жити, постійно бунтують і не проходить семи-восьми років без повстання проти шляхетних гнобителів“. Величезне повстання р. 1648 на чолі з Богданом Хмельницьким виросло не тільки проти шляхти, а й за реституцію Речі Посполитої Української, тобто Укр. Народної Республіки, з гаслами: „без хлопа і без пана“ та „за права і вольності“. Походами на Львів було підкреслено стремління до Соборної Української держави. Ідея української державності ніколи не вимірала і завжди знаходила собі гомін в народних рухах і зокрема в факті існування Запорожської Січі. Закінчився цей рух побідою народу, хоч би і неповною: відновленням Укр. республіканської держави з виборним, заміським колишнього князя, гетьманом, як президентом республіки. Такою укр. республіка була визнана в боку інших держав — Турцією, Кримом, Угорщиною, Молдавією, Валахією, Швецією, Францією, Бранденбургом, Московією і Польщею. Р. 1654 шукаючи союзника для збільшення оборонної сили український народ утворив з московським царем військовий союз і персональну протекцію царя на вироблених з ним умовах. Творивши договір з московським царем Україна була і фактично і правно незалежною суверенною республіканською державою і виступала повноважним субектом міжнародного права. Свобода і державність нації — це права абсолютні, природжені, вічні і ніколи не відчужуємі. Їх можна фактично насильством припинити на якийсь час, але не знищити. Як тільки в нації виростає сила спротиву проти насильника, оживає і це невміруще право на свободу й державність. Боротьба українського народу за свободу й державність на два фронти — проти польської шляхти та московського царя була занадто тяжкою. Правобережна Україна визволившись р. 1796 з під Польщі сполучилася з Лівобережною Україною попавши в ярмо московського царя хазяїна. Український народ продовжував свою боротьбу за визволення і в Росії і в Австрії. Підступним знищеннем Запорожжя у 1775 році цариця Катерина II узурпувала собі останки суверенітету українського народу і міліони десятин укр. землі роздала московським поміщикам та німецьким колоністам. Це було актом насильства, тому не мало в собі правної сили, було негацією як принципів права так і самої ідеї права.

В Шевченківські дні 1917 року царська влада впала і Україна, яка була під царем, визволилася з під його влади і стала ні під ким, тільки сама під собою, а узурпований царем суверенітет українського народу правно повернувся до українського народу. Україна по правилу *restitutio in integrum* правно вернулася в своє попереднє державне становище Української Народної Республіки, Української Речі Посполитої. Таким чином — з 28 лютого 1917 року Україна стала правно самостійною незалежною республіканською державою. Завдання організувати державний апарат взяла на себе Укр. Центр. Рада, тимчасовий Український Революційний Парламент, який поставив собі завданням: боронити українські права, підготовити все для утворення і організації державного апарату і скликати Українські Установчі Збори. Факт скликання Установчих Зборів є цілковитим виявом суверенних прав українського народу і його державності. Установчі Збори 9 січня 1918 року не відбулися через військові події. Пішла кровава боротьба українського народу проти московської, а потім і польської навали на Україну. Як тільки перевага стала на укра-

їнському боці — було скликано Трудовий Конгрес, який був фактичними Укр. Установчими Зборами. Це були Установчі Збори Соборної України, бо в ньому взяли участь представники і з Галичини. Конгрес видав 28 січня 1919 року тимчасову конституцію Укр. Народної Республіки і доручив Директорії охороняти цілість, самостійність і незалежність Укр. Республіки, тоб-то: соборність, державність і суверенітет. На цих умовах члени Директорії прийняли обрання їх Конгресом. Однаке з цього моменту почалася трагедія української державності й соборності. Хто міг би 28 січня 1919 р. подумати, що серед членів Директорії знайдеться людина, яка нищить Директорію, потопче прийняті нею умови обрання, аламає слово та порве з Укр. Центр. Радою і Труд. Конгресом, як із традиціями української історії. На жаль так не сталося. Найшлися люди, які покинули свій народ і одійшли від нас самостійників і демократів. Вони порвали з дійсною УНР, створеної на засадах самостійності, соборності і демократії, а пішли за чужими возами.

Хто з укр. народом, той мусить широко святкувати день проголошення соборності і слідувати заповітам укр. історії, Укр. Центр. Ради і перших Установчих Зборів Українських — Трудового Конгресу, ні з яким ворогом не йти, а тільки зі своїм народом.

(Проф. С. Шелухин).

Мораль.

„Наш народ дуже цінить волю. В своїх піснях, кавках та інших творах поезії він оспінує волю та прагне її мати і ніколи не посягає на чужу.

Перші кроки нашого державного будівництва однаже дбанням не тільки про себе, а й про тих, хто живе з нами на Україні. Ми створили в УНР секретаріят нац. меншин. Однак наше природне стремління зустрічав опір і перешкоди з боку сусідів, які хочуть панувати над нами. В цім стремлінні нема нічого морального і чистого, бо хто заахає на чужу волю, той довершує найбільшого злочину. Вже здавна народ виділяв з поміж себе своїх оборонців, що виступали на боротьбу з кривдою. Були війни, революції; відбирали вони багато жертв. І чи ж можна рівняти тих борців, що стратили життя в боротьбі за волю з тими, що амагалися за поневолення? Рідкінці між ними є така, як між чесністю й безчестям. Але за визвольну справу мають братися люди високої моралі й відданості визвольній ідеї. Це Драгоманів бо сказав, що до чистої справи треба чистих рук. Зараа багато в людей, що експлоатують революційні настрої нашого народу, але Народна Українська Рада мусить обнати провід визвольним рухом, бо чиста справа вимагає чистих рук.

(Проф. С. Русова).

Організація власних сил.

Ледви чи треба доводити, що кожна активна, а особливо революційна боротьба, може мати успіх лише тоді, коли в ній приймуть участь народні маси, у нас же окрема селянські, яких цілком справедливо називають „важкими резервами революції“. Первіні кличі — кличі Всеросійських Установчих Зборів не знайшли собі широкого відгомону в народніх масах, які з відрядою та недовір'ям ставились до самої думки про співпрацю з буржуазією бодай в межах Установч. Зборів. Наша Центральна Рада, постійним поповненням її складу представниками трудових груп, утворювала становище такого органу, до якого ставляться не вороже, але підтримка її з боку мас обмежувалась лише деклараціями. Не було вистарчаючої кількості рук і сердечъ на її оборону. В смертний час Центр. Ради при її боці стали лише революційні формування. Полуботківці, Бог-

данівці, Січові Стрільці, Гордієнківці, Дорошенківці, Республіканці. Решта численних полків, сформованих старими методами, — в країному випадку були нейтральними. Селянські маси спільчувають відходячим військам Центр. Ради. В Галичині жменька ентузіастів бере Львів, а провід іх спирається не на бажання мас, а на передсмертні закони австро-угорського цісаря. В наслідок цього галицькі провідники опинилися в самоті. Теж і Кубань, де і козацька маса і городовики були самі, а уряд теж сам. Грізна реакція насунулася на землі українські. Німецько-гетьманська влада канічуком активізувала селян і тепер ще не жменьки ідеалістів, а дивії Дніпровські, корпуси Січових Стрільців, Запорожців, Волинські, Подільські, Хортицькі, Чорноморські, десятки-сотні тисяч озброєних селян повстали до боротьби. Шестидесятитисячне військо в обозами, які веали селянські воази та коні, влилося в Київ.

Здавалося, що прийшов вже кінець боротьби. Не сталося! Наш про-від шукав підпори не в ясно виявлений волі укр. народу, але в ріжких представниках чужинецького капіталу чи тих, хто в службах його знаходився. Орієнтація, орієнтація, та знову орієнтація все на ту ж многообразну форму чужого впливу. Чи ж дивно, що всі ці Соколовські, Зелені, Григоріїві, Волинці, Хмари боролися без жадного звінку в укр. урядом: чи ж дивно, що творилися ріжні Пащківські, Садовські та інші трудові республіки? Хто посмів закинути щось народу українському? Хто винен? „Гомоніла Україна — довго гомоніла”, зрештою покинула збройну боротьбу і тепер продовжує її на інших не збройних позиціях. Чи пережито вже ті гасла боротьби, з якими залишили Київ селянські озброєні маси? Сміємо гадати, що ні. Сміємо думати, що створення і консолідація живих укр. сил можлива лише під тими гаслами, що десять літ тому назад понесли маси до активної боротьби.

(Ген. В. Петров).

Трудова програма.

Революція прийшла на Україну несподівано не тільки для широких народніх мас, а й для більшості української інтелігенції. Український народ в наслідок історичного поневолення прокинувся до нового життя в стані лише селянської верстви, купки робітників та працюючої інтелігенції. Це виразилося відбилося як на складі II революційного представництва — Центральної Ради, де заступлені були всі політичні й культурно-громадські течії репрезентантами яких були лише трудові елементи. Трудова ж нація не могла мати іншої політики, як захист трудових інтересів. Ця політика під впливом шести факторів — історичних умов, господарського становища України, українського письменства, політичних думок, видатних діячів українського відродження, світогляду українських політичних партій та реальних інтересів реальних груп українських — вимагала усунення чужої влади, одібрания від нетрудових елементів землі й засобів виробництва та передачі їх в руки працюючих українців тобто: України, тобто організації вільної самостійної держави, елементів трудового народу. Цей напрямок політики українського визволення уклався сам собою, натуранально, в наслідок історичного стану і реальних інтересів української нації. Він виявився стихійно і в Укр. Центральній Раді, яка склавши із представників усіх кол української нації, на 94% трудової, відбила в собі всі ІІ бажання і амбітанія. Большевицькі провокатори обрехали політику Центр. Ради, як політику буржуази, але ніхто не вкаже хоч одного закону Центр. Ради, скерованого на захист буржуазії. Ніхто не вкаже ні одного справжнього буржуза, який би підписався під законами Укр. Центр. Ради.

Укр. Центр. Рада створила самостійну Українську Народну Республіку

ліку, яку визнавали майже всі головніші держави світу, навіть большевицька Московщина. Однак, національний, соціально-економічний і національно-державний програм Укр. Центр. Ради підпав під критику і чужих і своїх. Вуалько егоїстичні гуртки, засліплені з одного боку партійним фанатизмом, а з другого — матеріально груповими інтересами — повели активну боротьбу з політикою Центр. Ради, тоб-то з політикою величезної більшості українського народу. Це довело український визвольний рух до розколу на три табори: комуністичний, буржуазний та трудовий. Перебіг головніших подій в укр. визвольному русі показує, що а) коли укр. рух організувався на засадах трудової демократії, з трудовим політичним програмом, українська нація визволялася й будувала самостійну державу; б) коли ж перемагала чи то большевицька диктатура, чи буржуазна (у формі гетьманату, головного отаманства) українська нація втрачала власну державність і опинялася в неволі своїх союзників (чи то комуністичних, чи буржуазних). Це ставалося не випадково, бо диктувалося залізними законами історичної долі й соціального складу української нації. З цього висновок, що українську державу може створити тільки трудова маса і тільки власними засобами.

Український визвольний рух не досягнув своєї мети. Його переможено, а багатьох причин (відсутність зброї, відсутність на Україні фабрик та заводів зброї й амуніції, відсутність власного господарства, відсутність фахівців у різних галузях життя, відсутність потрібної кількості інтелігенції, недостача національної свідомості широких мас і т. д.) Головна ж — невіяння основ свого національного існування. Зрада зasad Укр. Центр. Ради, яка створила Укр. Народну Республіку, та Трудового Конгресу, який відновив її і алучив усіх працюючих в обох боях Збруча в одне ціле державне тіло, — ця зрада довела до знищення укр. державності. Нас розбили, бо був зраджений природній наш програм. Зрадили заповітам апостолів свого відродження — Т. Шевченка, М. Драгоманова, І. Франка й розвершилися за чужими возами.

Визволення — діло поневолених. Визволити укр. трудову націю означає — довести її маси до усвідомлення свого стану і доцільно організувати їх, до переможної боротьби. Р. 1921 за це й уялася невелика купка еміграції, що стойть на трудовій програмі. Селянська нація потрібує для свого визволення власних учителів, лікарів, механіків, будівничих, агрономів, інженерів і т. д., бо чужі фахівці завжди її зраджували. Тому трудовий табор організував освіту селянських дітей, що вийшли на еміграцію, як укр. вояки й урядовці. Не легко це велося трудовому табороні. Комуністи, велика й дрібна буржуазія, відчуваючи в цьому найбільшу загрозу собі, перешкоджали, як могли. Господарська Академія, Педагогічний Інститут, Гімназія, Видавничий Фонд, Селянська Спілка з її ріжноманітними курсами, Соціологічний Інститут, Робітничий Університет, Всепрофесійний Робітничий Союз — все це не випадковість, а система витворення ріжноманітних фахівців культури, господарства й політики. Це для поневоленої селянської нації планомірна підготовка визволення власними силами. Для організації визволення 30 міліонів працюючої нації потрібні тисячі, десятки тисяч працюючої інтелігенції, кров від крові, кісті від кости трудової маси. Цю інтелігенцію й витворює трудовий табор.

Десять літ минуло з часу, як Трудовий Конгрес України голосами вільно обраних представників укр. працюючих мас з обох боків Збруча відновив державне будіництво Укр. Центр. Ради. За десять років мавмо змогу наочно переконатися, куди за цей час довела політика диктатур, що зруйнували Трудовий Конгрес і Трудову УНР. Українська нація здобула тільки за Укр. Центр. Ради, Національного Союзу та Трудового Конгресу,

коли гуртувалася по принципу трудової демократії во ім'я адієснення трудової програми. Відхід від цих васад приніс їй тільки руйну. Трудова повага означає любов до більшості, а не до меншості нації, і единий фронт з цією більшістю, тобто: единий національний фронт з українськими селянами, робітниками й трудовою інтелігенцією. Трудова програма — втілення в життя законів Трудового Конгресу, а Трудовий Конгрес — символ єдності всіх працюючих України а усіх земель України та їх самостійності.

(Н. Григорій).

Селянська база.

Коли почалась Вел. Революція, то на Україні, де 80% українців, створилася стихійно революційна влада не-українська. Бо українці майже всі в селах (90%) а не-українці майже всі в містах. І тому що скрізь на світі міста керують селами, то й на Україні цей соціальний закон виявився в незвичайно парадоксальній формі: сільська українська національна більшість опинилася під владою міських національних меншин. Через те, ясно: чому зразу на Україні революційна влада була російсько-жидівська. Ясно чому українська національність мусіла говорити мовою соціально поневоленої, економічно визискуваної, політично гнобленої, культурно упослідженої соціальної класи, мовою соціальної революції. Це можливо лише у нації поневолених та ще й таких, що вже поізбулися своїх національних пануючих класів і попали під панування національно чужих пануючих класів. Коли Центр. Рада організувала українців, то в дійсності ці організації були селянсько-робітничими українськими. Коли за гетьмана прийшла до влади буржуазія, то натурально — це була буржуазія російська й жидівська. Коли Укр. Нац. Союз повсталав проти гетьманщини, то справді повстало українське селянство й робітництво. Нарешті, коли Директорія рішила скликати Труд. Конгрес України — верховний орган влади української, то він з залізною лобікою склався з селян, робітників і трудової інтелігенції. Так, очевидно, виявився закон, вищий принцип української революції: національна українська революція в цей історичний час може бути лише соціальною революцією. Щоб керувати явищами, треба знати їх закони. Щоб українцям досягти національного визволення вони мусить зробити соціальну революцію. Цим соціальним законом була продиктована політика Труд. Конгресу і тому цей конгрес став справжнім виразником справжньої волі укр. народу. Труд. Конгрес оповістив так програму укр. революції: самостійність укр. республіки; соборність П, трудова демократія, як форма П організації; визволення труда від капіталу, як мета П, і національна культура, як форма і зміст свідомості українського народу. Хто хоче визволення, той має прийняти цю єдину національну програму.

Чи Й тепер має значення програма Труд. Конгресу? Розуміється! Селянство створило кризу большевизму, село стоять проти міста, а місто диктаторським способом забезпечував своє існування хонтом селянства. Всі адвиги останніх років у большевизмі так чи інакше спричинені селом. Цей факт, що могутнім противником большевизму стало селянство, показує, що Труд. Конгрес правильно поклав в основи укр. державності головний чинник — селянство, поруч котрого також стояло робітництво і трудона інтелігенція. В осені 1919 року укр. селянство рішило долю УНР пішовши за большевиками. І коли тепер селянство і значна частина робітництва ведуть боротьбу проти большевизму, то зовсім не во ім'я капіталізму. А во ім'я адієснення відповідних своїй соціальній структурі національних і соціальних стремлінь і інтересів. Чи ми можемо і чи мусимо бути проти цих стремлінь трудової більшості? Ні в якому разі. Хто хоче

піти шляхом тих, що помилялися — той знає їх долю: помиляться, втрутити Україну в нові нещастя. Тому Народня Українська Рада святкуючи десятилітній річницю адієснення соборності України, шанобно згадуючи Конгрес Трудового Народу України, закликав українські трудові маси і всіх громадян єднатися під прапором Трудового Конгресу, на якому сяє — горить соняшний напис — цим переможеш! Хай живе світла пам'ять Трудового Конгресу!

(М. Ю. Шаповал).

Витяг із статуту Народньої Української Ради.

I. Загальні засади.

1. Народня Українська Рада (НУР) утворюється з почину Українських громадян для організації і обєднання Українців по всіх країнах на заснованні національних і культурних інтересів, для осягнення і захисту національних і людських прав Української нації та адієснення її державного ідеалу на українській землі.

2. Засоби для цього є такі:

а) Зібрання, обєднання і організація українських демократичних сил для планомірної праці, згідно з завданням НУР.

б) Популяризація і пропаганда Української національної ідеї й українських визвольних амбітанів серед народів світу.

в) Захист прав Української нації і боротьба з шкідливою для неї пропагандою проти її прав, свободи, незалежності, розвитку.

г) Підтримка культурної і гуманітарної праці української еміграції у всіх країнах та організація її у всіх корисних для неї формах.

д) Забезпечення національних, правних, трудових, культурних і людських інтересів українського громадянства, що перебуває за межами батьківщини.

II. Устрій і функції НУР та її органів.

3. Членами НУР вважаються її фундатори, запрошенні ними на установче зібрання та вибрані НУРдою, як окремі особи, так і організації, заступлені в НУР особами, які відповідають вимогам п. 5.

4. НУР складається з центральної організації, яка функціонує в формі

1) Загальних Зборів,

2) Ради старшин,

3) Президії,

4) Секретаріату

та 6) Відділів і Комітетів НУР.

5. Членами НУР можуть бути громадяне не молодше 25 років, відомі своєю юриспруденцією для України роботою, морально не опорочені, і які працюють для осягнення Української державності в означений Трудовим Конгресом формі Української Соборності, Самостійної, Демократично-Трудової Республіки.

6. Президія НУР складається з голови, двох його заступників, члена президії і генерального секретаря. Президія обирається Народньою Українською Радою на один рік.

7. Рада Старшин складається з Президії НУР та обраних в пленумі НУРади осіб в числі не більше 10.

8. Рада Старшин засідає між сесіями НУРади і вирішує питання, які входять в компетенцію НУРади.

9. Секретаріят, окрім Генерального Секретаря, обирається Радою Старшин і складається з Юрисконсульта, Скарбника, Директора Прес. Бюро та секретарів по справах, організаційних, міжнародних, економічних, культурно-просвітніх, фізичного виховання, праці і інших, які викликані будуть потребами НУРади. Число їх визначається Радою Старшин по потребі.

10. Генеральний Секретарь в засіданнях Президії, Ради Старшин і НУР реферує про роботу Секретаріату і веде протоколи засідань Президії.

11. В країнах більшого скупчення української еміграції можуть бути відкриті відділи (філії) НУР в складі від 3 до 15 осіб під проводом своїх президентів або уповноваження НУР. Відділи затверджуються Радою Старшин НУР і працюють в межах своїх країн відповідно інструкціям з центру та цьому статутові.

12. В окремих місцях можуть бути відкриті тим же шляхом і на тих же підставах місцеві комітети НУР в складі 3—7 осіб. Ці комітети підлягають відділові країни або уповнова-

женому представництву НУРади, а коли того немає, то Секретаріятові НУРади.

III. Кошти

Народної Української Ради.

13. Кошти НУР складаються з членських вкладок від членів, її органів, відділів, комітетів, організацій і з інших поступлень. Річний внесок означається в межах $\frac{1}{4}\%$ до $\frac{1}{2}\%$ заробітку і може бути внесений по піврічках.

Склад органів Нар. Укр. Ради.

Президія:

Голова — М. Шаповал.

I. Заступник голови — проф. С. Шелухин.

Генеральний Секретар — Н. Григорій.

Рада Старшин:

1. Проф. С. Русова, 2. ген. В. Петрів, 3. П. Богацький, 4. Арк. Животко, 5. С. Довгаль, 6. Л. Клименко.

Секретаріат Н. У. Р.

1. Генеральний Секретар та секретар культурно-просвітніх справ — Н. Григорій.

2. Заступник Секретаря Культ.-Просвітних Справ — Арк. Животко.
3. Секретарь Міжнародних Справ — проф. С. Русова.
4. Секретарь Економічних Справ — інж. Гр. Денисенко.
5. Секретарь Преси — П. Богацький.
6. Секретарь Справ Фізичного Виховання — ген. В. Петрів.
7. в. о. Секретаря Праці — Л. Клименко.
8. Скарбник — І. Паливода.
9. Юрист-Консульт — проф. С. Шелухин.

Діяльність секретаріату Н. У. Р.

Розпочали свою діяльність такі секретаріати: організаційний, культурно-просвітній, пресовий, праці, міжнародних справ, фізичного виховання.

Організаційний секретаріат переводить організацію відділів та комітетів НУР й завдає їх з прихильними до НУР організаціями на Україні, Польщі, Румунії, Чехословаччині, Німеччині, Франції, Бельгії, Канаді, Сполучених Державах, Бразилії, Аргентині й Зеленому Клинові.

Культурно-Просвітній секретаріат 1) дбає різними способами про підтримку, розвиток і координацію культурної праці на всіх місцях по-

стійного й тимчасового оселення українців, 2) дає головний напрямок культурно-просвітній праці установ, що увійшли в певний контакт з НУР, 3) дає поради, інформації та організаційні вказівки в культ.-просв. праці всім, хто звернеться в цій справі до нього, 4) збирає й розробляє матеріали, що стосуються культурно-просвітнього життя укр. народу, 5) провадить серед різних народів інформаційну працю про українське культурне питання, 6) складає бібліотеки для громад і осіб, 7) допомагає дешевому набуванню книг в громадські бібліотеки та для робітників, 8) до-

помагає а) організації культ.-просвітніх працьовників у професійні товариства, б) планомірному розподіленню їх на місця праці.

Пресовий секретаріат організує інформацію світу про українські справи а) подаванням окремих кореспонденцій і статей до різних органів преси, б) видаванням інформаційних листків та в) видаванням інформаційного бюллетеня та „Вістника НУР“.

Секретаріат праці 1) дбає про забезпечення працею української еміграції, 2) допомагає переїдам на працю з одної країни в другу (виявляє можливості праці, здобуває візи й фінансову допомогу), 3) переводить реєстрацію безробітних або тих хто бажає змінити місце праці 4) висновує умови праці та висоту оплати праці укр. робіти. еміграції.

Використовуючи вже переведену роботу Бюро Праці Українського Ко-

мітету та Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу поглиблює акцію переселення до Канади, Америки та Франції авіявшись за посередництвом Секретаріату Міжнародних Зносин Нар. Укр. Ради з Міжнародним Урядом Праці при Лізі Націй та іншими міжнародними інституціями та установами, що опікуються еміграцією.

Секретаріат міжнародних справ навчає звязки з міжнародними урядами в конкретних справах захисту інтересів а) української нації взагалі, та б) української еміграції зокрема, для чого піде відповідні меморандуми до Ліги Націй та окремих урядів Європи.

Секретаріат фізичного виховання організує серед еміграції спортивне товариство й зв'язує їх з міжнародними спортивними організаціями, ведучи пропаганду доцільних сучасних методів фізичного виховання.

Меморандуми Нар. Укр. Ради до Ліги Націй.

І. В справі захисту імені та інтересів українського народу.

За останні часи все частіше звертаються до НУР українські емігранти зі скаргами на те, що уряди різних держав Європи не бажають прописувати українців в їх паспортах „українцями“, а записують їх „руськими“; крім того дуже багато українських емігрантів не одержують де-коли дуже потрібну для них „візу“ — дозвіл перебрати в ту або другу країну лише через те, що їх емігрантів з України розглядають як „руських“, а тому й „більшевиків“. Такі факти не тільки ображают національне почуття кожного українця, а й відбиваються часто трагічно на без того тяжкій долі емігранта.

Тому НУР, звернулася до Лиги Націй з меморандумом, в якому зазначивши ріжницю заселення басейнів Дніпра і Дністра супроти заселення басейну Волги, походжен-

ня назви, ріжницю поміж українським і московським (руським) народами з огляду антропологічного, державно-політичного існування та визвольні, революційні змагання українського народу й зрештою стремління московської (руської) еміграції підмінювати українські інтереси інтересами своїми продовжуючи тим поработительську війну супроти українського народу, прохая Лігу Націй:

„1. Не амішувати української еміграції з руською еміграцією і не сполучати її в щось однородне чи в якусь одноцільність.

2. Не вживати для українців назви руських, бо

а) назва українцями є нашою стародавньою слов'янською народною назвою, давнішою за інші назви, в тім числі й за назву Русинами, Русью Росією, Руськими. Назву українців ми вважаємо нашою рідною і єдиновоідповідною нашій історії, в якій вона

проходить не вмінно ще в тих часів, коли народи адріатичної словянської раси розселилися; ця назва стала з давніх часів і міжнародньою наавою;

б) назва українців руськими появилася, як наава по завойовнику, подібно назві українського народу — скіфами, сарматами, роксоланами і т. п. назвами, а в Галичині — австрійками;

в) московський царський режим насильства та ворожка поведника більшості руської інтелігенції проти українського народу і ті интереси, які звязуються з іменем руського, зробили це ім'я для нас символом всього ворожого українській нації, свободі, праву, братерству, справедливості і вимогам моралі в народніх взаємовідносинах;

г) назва руськими, згідно з 69, 70 і 71 ст. основних царських законів 1906 р. означала підданство руському цареві, якого тепер немає, а тому вона загубила свій юридичний і політичний зміст навіть для тих хто продовжує називати себе руськими, бо Росії, яка була до 1917 року, тепер не існує, вона роспалася і її частини кожна носить своє власне ім'я: Фінляндія, Латвія, Естонія, Білорусія, Польща, Україна, Грузія і т. д. — того предмета який раніше мав назву

Росію, не існує, а на місце їого виникли інші з іншими назвами.

3. Не доручати нігде, ніколи і ні в яких випадках тим, що звуть себе руськими, нічого, звязаного з інтересами українського народу і української еміграції, бо противники не можуть ні давати правдивих інформацій, ні бути обективними, ні бути правдивими заступниками інтересів того, проти чиїх свободи, права, державності, невалежності ведуть невпинні ворожі акції в поработительських цілях, про що демонстративно висловлюються і в своїй пресі.

4. Не вирішати ніяких справ, які зачіпають права й інтереси української еміграції, чи торкаються їх, чи порушують їх в чім небудь без відповідної участі представництва від української еміграції, без інформацій з цього ж джерела, без розмежування українських інтересів від руських".

II. До міжнародного Бюро праці при Лізі Націй секретаріят міжнародних зносин Н. У. Р. вислав листа, в якому повідомивши, що Н. У. Р. взяла на себе захист інтересів праці української еміграції, прохаб прияти постійного представника Н. У. Р. до комісії міжнародного бюро праці при Лізі Націй.

Хроніка.

Свято 10 ліття скликання Трудового Конгресу. 22 січня ц. р. Народня Українська Рада відбула в Сміховському Народному Домі прилюдні святочні збори з нагоди 10 ліття скликання Трудового Конгресу. Збори відкрив голова Народної Української Ради М. Ю. Шаповал, який в своєму слові ясував значення Трудового Конгресу та ідеологічний зв'язок з ним Народної Української Ради, згадав поляглих в боротьбі за українське визволення, пам'ять яких вшановано аставанням, і прочитав декларацію Н. У. Р.

У слід за тим прочитали доклади

проф. С. Шелухин на тему про історично-правні підстави української державності; проф. С. Русова — про моральні засади визвольної боротьби; ген. Петров — про засади боротьби за Трудову Республіку; — Н. Григорій — про програму Трудового Конгресу й українську еміграцію.

Після докладів зачитано привітання надіслані до Нар. Укр. Ради з приводу святочного зібрання від українських робітничих та інш. громад. організацій з таких міст а) в Чехословаччині: Прага, Брно, Цвіков, Хеб, Госпозин, Ліберець, Турнов, Мімонь, Німецьке Яблінне, Пілаєнь, Двіркоролів, Млада

Болеслава, Братислава (Чехословаччина); б) у Франції — Париж, Кюнтанж, Нільванш, Альгранж; в) в Бельгії — Льєж.

Проф. Ф. Швець, член колишньої Директорії У. Н. Р. привітав Н. У. Р. як національно-громадський осередок, авторитет якого він високо ставить і перед яким готовий подати світ з своєї діяльності, вірючи, що навколо Н. У. Р. обєднаються всі живі українські громадянини, які орієнтуються на власні сили й бажають широко працювати для добра українського народу.

Др. Лещинський привітав Н. У. Р. від імені стрільців Укр. Галицької Армії, що перебувають в Чехословаччині, й запевнив про їх підтримку в праці Н. У. Р.

Голова Всепрофесійного Робітничого Союзу Н. Будко привітав Н. У. Р. від цього Союзу й запевнив, що робітництво всіма силами буде підpirati Н. У. Р.

Голова Калмицької культурно-просвітньої Комісії в Чехословаччині Б. Уланов, вітаючи Н. У. Р. висловив певність, що робота її буде корисною й успішною, бо серед ініціаторів її він бачить таких заслужених ветеранів українського визвольного руху, як проф. С. Ф. Русова з якою він ще у 1905 працював в справах наявзання міжнаціональних культурно-політичних зв'язків.

Д-р Т. Гриб привітав Н. У. Р. від білорусів а доц. Гр. Омельченко від українців з Кубані. Брак часу амусив припинити дальше заслухання привітань і голова М. Шаповал закінчив свято промовою про головні засади програму Трудового Конгресу та наш обовязок перед українським народом відновити їх в своїй визвольній боротьбі.

Численні присутні члени Н. У. Р. та гості віданачили це свято, як одно з найкращих зявищ емігрантського життя останніх літ.

Свята Трудового Конгресу.

Десяту річницю скликання Трудового Конгресу було відсвятковано у

багатьох осередках скупчения української еміграції, як в Чехословаччині так і в інших країнах.

У Ч. С. Р. свята Трудового Конгресу були переведені відділами Робітничого Союзу у таких місцях як — Хеб, Цвіков, Мімонь, Німецьке Яблонне, Двір Королевий, Млада Болеслава, Михайлівці, Турнов, Господарів, Ліберцих та ін. а також українським студентством у Пшибрамі, Брні. Okрім того відзначено десяту річницю Трудового Конгресу у Франції.

У Парижі — Свято Трудового Конгресу урочисто і з успіхом переведено заходами Української Громади дня 26 січня.

У Кюнтанжі — відбуло урочисте засідання з приводу 10 річниці проголошення алуки українських земель і скликання Трудового Конгресу — дня 3 березня. На цьому засіданні гр. Тупицький прочитав реферат на тему: „Трудовий Конгрес і значення його програму в українському визволенню“.

Шевченківські дні.

Березень — місяць пам'яті Т. Шевченка. У цьому році минуло 115 років з дnia народження нашого славного поета. З нагоди цієї річниці відбулися свята Шевченка чи не повсюду де перебуває хоч невелика кількість українців. З тих свят, на цьому місці, слід згадати свята, що впорядковано їх по відділах Робітничого Союза в ЧСР, студентські та свята що було впорядковано їх загально-громадськими організаціями.

З поодиноких місць треба відзначити свята виоряджені у Празі, Подебрадах, Пшибрамі, Парижі.

Прага. Свято було впорядковано заходами місцевого відділу Робітничого Союзу в малій залі Сміховського Народного Дому. Вступне слово з надавичайно цікавим описом життя і творчості Т. Шевченка сказав П. Богацький. Глибоку своїм змістом і захоплюючу формулою промову про соціальну правду поета сказав Микита Шаповал. Гарештою реферат на те-

му „Революційні ідеї в творчості Т. Шевченка“ прочитав С. Довгаль.

Після визначенних промов і реферату всіма присутніми, що в щерть переповнили залю було проспівано „Заповіт“.

Друга частина свята склалася з читання творів Шевченка та обміну думками на їх теми.

Подебради. — Заходами організації УПСР, Січі та Сел. Спілки свято відбулося дня 14 березня. Програм свята склався в таких точках: 1. — Промова Н. Я. Григоріва — на тему: „Політичний світогляд Шевченка“, 2. — Реферат — Г. Денисенка про соціальні мотиви в творчості Шевченка. 3. — Струнний квартет під проводом доц. Чернявського, 4. — Спів — п. Статникова та кількох декламацій.

Лишнів. — У неділю 17 березня відбувся виклад Арк. Животко на теми — „Селянство, як суспільна група“ та „Шевченко, як соціальний революціонер“.

Париж. — Свято Шевченка впорядковано Українською Громадою відбулося при переповненні залі дня 9 березня.

Спростування.

В кількох чеських газетах („Pravo Lidu“, „Národní Politika“) надруковано таке спростування:

„Майже у всіх чехословацьких часописах при подаванні інформації про перебіг судового процесу проти генерала Гайди та інших, фігурувало ім'я „генерала Горбанюка“, який ніби то в імені української еміграції вів переговори з ген. Гайдою про участь української еміграції в акції, направленій проти Чехословацької Республіки і на підставі тих переговорів ніби то мали українці зняти головні двірці й державні будови. Український Комітет в ЧСР, дбаючи про добре ім'я української еміграції з доручення Загальних Зборів членів Українського Комітету, проголошує наступне:

1) Никифор Горбанюк не був, і не є жаднім генералом, а є лише самовіянцем. В російській царській армії був звичайним рядовим 5-го „саперного“ полку, як це видно з його анкетно-регистраційної картки ч. 1110 ним власноручно підписаної, що переховується в архіві Українського Комітету.

2) Виступ Горбанюка є авантурістичний, провокаційний і немає нічого спільногого з широкими кругами української еміграції.

3) Горбанюк ніколи не мав і не має нічого спільногого з українським визвольним рухом“.

Управа Комітету в ЧСР.